

Vredništvo:

na Travniku št. 277. l. nadstr. (obe strani tudi na razpisiljanje lista).

Priglasajo se za plačilo vsakega meseca, če se ne odloži za plačilo v naslednjem mesecu.

Plača se za vsako leto vnaprej, če se ne odloži za plačilo v naslednjem mesecu, če dvakrat, 3 sold., če trikrat, 10 n. v. a. — Povrh tega še vsakkrat 30 n. na štampilj.

Vredništvo:

za domače, slovenske in občne potrebe.

V Gorici, v petek 31. julija 1868

Izhaja vsak petek.

Volja po postu pošiljana za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 60 n., za četrto leta 80 n. Adar sam po-njo pošilja, plača za celo leto namu 2 g. 30 n., za 1/2 l. 1 g. 30 n., za četrto l. 70 n. Naredilna pisma in reklamacije naj se pošiljajo vredništvu.

Posamni listi se prodajajo v Gorici v bukvarnici K. Behar-javi na Travniku po 5 soldov.

So še nakteri čd. prejemniki „Domovine“, ki niso odrajtali naročnino za drugo polletje. Značiti, da je bila pri odpravištvu kaka pomota takrat, ko smo listom polletnih naročnikov prikladali naročilne blankote. — Tisti p. n. prejemniki, kateri najdejo današnji list na čelu (ne na odroci) z rudečnikom zaznamljen, niso še plačali za drugo pol leta.

Tudi nekteri naročniki v mestu in okolici naj hlagovolijo, kakor hitro morejo, odrajtati svojo naročnino bodisi vredništvu ali g. St. Bitezniku.

Vredništvo.

Pred našim pragom.

VII.

Positivna podloga! V tem se todaj vjomamo z „Narodom“ (gl. list 45, „Sl. N.“) Podloga, kakor kaže beseda, mora pa biti čemu podložena, čemu ne, ni je treba. Čemu jčemo mi podloge? Narodnosti in nje razvoja in utrjenju, ali prav za prav, da z „Narodom“ govorimo, Arhimedovi (politično-pravni) mašini, s katero možemo reči povzdigniti in pospeševati. Podloga pa mora dovolj prostorna biti, da reč, katero na njo postavimo, lahko drži. Odar n. p. za pod mizo mora biti tako širok, da vse štiri noge na njem stonijo.

„Narod“ je našel sicer neko podlogo naši mašini, nam pa se zdi, da je ta podloga sama za se prešibka in preozka ali prokratka. On jemlje namreč za podlogo samo postavo od 15. novembra l. l. govorečo o političkih društvih in ljudskih zborih ali taborih (§. 12 osnovne post. zastran občnih državl. pravic). To je res

dobra podloga, ali tae noge naše mašine ne bi imele na njej prostora; mašina bi se majala, in kedar koli bi jo hoteli rabiti, probračati, močnoje goniti, bi se morebiti zvenila. Naredimo jej todaj širji oder!

V osnovnih postavah lahko še kaj drugoga najdemo, kar postavi od 15. nov. pritaknemo. O glasovitoju §. 19. nočem govoriti, ker je prevoč znan; tudi ne o §. 12. postavo zastran rabe vladne in zerkovavne oblasti, kateri govori o odgovornosti vseh državnih uradnikov gledé izpolnovanju osnovnih postav (toroj tudi §. 19.), dasi se nam ta § prav važen zdi; omenimo naj se da ima vsakdo petioijsko pravico, da imajo deželni zbori dovolj obširno področje, da si lahko stan svoje dežele sami zboljšajo. Vzemimo n. pr. izmed verskih postav šolsko. Tu imamo §§. 10—18. zadevajoče napravo šolskih svetovavstev. Ne vemo sicer, kako bude do tih vladin načrt osnovan, ali deželni zbori smejo in morajo obrniti vso svojo skrb na primerno, narodnosti ugodno sostavo in vredbo teh novih šolskih uradov. Šola in urad! To je že stara naša pesem: okoli teh dveh tečajev se vrté vsa naša narodna zahtevanja.

Na tej zidaljšani in razširjeni podlogi bi mašina trdneje stala in se ne tako gugala, kakor na samf postav od 15. nov. l. l.

Nikdo ne ve povedati, kako je bila ustrojena Arhimedova mašina, naša pa mora biti dvojnata, tako narejena, da, v tem ko nas ona ročica vzdiguje, druga vse, kar nam je nasprotno, tlači in odganja. Tak mori biti ta stroj, da nastavivši in nasadivši na-nj vse nam ugodne paragrafe premagamo vse težave, prevzdignemo

Podlistek.**Zvezdar.**

V. (Dalje).

Ho Mijnheer! (moj gospod), sem hotel reči, vi holanski lepokuhar, tako se ne govori o ljudet, ki jih ne poznate; kaj vam je mar, če jaz z Julijo govorim. Nisem prišel zavolj vas; stojim na tlaku Bruseljskega mesta, in če vam moje obličje ne dopada, kakor vaše meni, pa poberite se z vašim vozom. Ste me razumeli Mijnheer? Ali govorim razumljivo?

Mečojedec je tako glasno vpil, da so se ljudje na ulici ustavljali. Da bi ga utolažil, vrže mu denar godernjaje: Vzemite, ker ste znanec Julijin, pa držite se prihodnjič daleč od mojega voza, nar meaj pet deset konjskih dolžav.

Mirno je vtoknil „umetnik“ denar v žep, reče Juliji: Ne zameri, pa odide.

Sreča mi je dobro hotela, pravi mečojedec, ter se ne daleč od kolibe ustavi, pa denar iz žepa potegne. Svítla krona! Za večerjo sem preskrbljen.

Da, to mora biti nekaj posebnega, ta pokrniija! Ti zlomek... Ta strupeni pogled tega možiceljna! sem ga že videl! in ta glas! Pomisli pa sklikne: imam slabo pamet, hočem ga še enkrat videti.

Tipa v galjufi, najde nekaj, pa se zmuzne po drugi strani tje h kolibi. — Že se je vračilo. Pekar in kupovavei so se stiskali na drugo stran, kjer so bi-

la vrata odprta. Nihče ga ni zapazil, ko je drugo steno voza prevrtal, in skozi zvrtno jamo kukal. Da bi se je enkrat obrnil godernja med zobmi, potem ko je gledal že nekaj časa skozi luknjo.

Na enkrat lomi mož skozi gnječo v sreberno—obrobjeni opravi služabniški, pa zahteva s sirovim glasom „naj mu dajo šest dobrih skladancev za princea Avstrijskega.“

„Zakaj pa ima Mijnheer tako silo“ je šeptal mečojedec pazljivo gledé skozi luknjo. „Saj se je strése ko slaba vest!“ Haj, kaj pa dela s prašekom! Zakaj ga meša tako naglo in hitro v testo! Ves život se mu trese, ko ga Juliji podaja! — Vzemi testo, Julija! Prince naj ima kaj boljega!

Še gleda mečojedec skozi luknjo, dokler niso bili sevrti skladanci za „princea“.

Kaj je bil ta za en prašek! Morda je bila zlahtna pišava! — Pa zakaj jo je tako skrivši vmešal, pa se bolj da bi ga Julija ne videla!... No, pa kaj je tibi mar, mečojedec... imáš denar za večerjo, idi k „zeleuf žubi.“ Stara baba je grda, ostudna, pa pečenka, ki jo ona speče, je dobra, slastna...

Hajdmo tje!

Zdaj je začel hitro stopati, pa jo je pobrisal v dolopje mesto.

in odvalimo vse kamenje, ki nam ga je sila ali naključja ali nevoščljivost na našo pot zavalila. Na to gledajmo, da si vzdržimo *prosto pot do proste prihodnosti*. Podlogo imamo: stroj Arhimedov bodi *trdna naša volja in previdna delavnost pa sloga*, in — vspoh bo naš! In mislim da se s tako pravnih in postavnih pripomočkov poslužujočo so delavnostjo niti solidarnost ali vzajemnost slovanska, kolikor je je, ne podira, niti prihodnost ne spodkopujeta ali kompromitirajo.

Se pa vidim, da se nekdo tam v kotu kipele drži, češ, vae pray: smo li pa mi v zborih sami gospodarji? nimamo li sobi nasproti nevoščljivo večino? V državnem zdaj res; ali vselej ne bo tako, naj se zgodi na Coskem, kar hoče. Znabiti tudi, da pride čas, ko nekdo spomni paragrafa 15. postave zastran državnega zastopstva, kateri dopušča (z 2 tretjinama glasov) *promemba v oseh osnovnih postavah*. In sledujoč imamo, če § 21. iste postave dopušča, vsakoršne interpellacije, *constitujonje komisij*, da vladilo delovanje preiskujeta itd. Ču bi pa tudi onkrat, dvakrat kaka nas zadovoljuje interpellacija ali komisijeka projekcija nič ne zdala, skušujeta uči, da kaplja kamen zdolbo. — V deželnih zborih — ako smo, edini — je naš položaj, za zdaj vsaj v Gorici in Ljubljani, ugodnejši, nego na Dunaji: porabimo torej kar imamo; iščimo časur še nimamo; branimo se vsega, kar nam utegne biti v kakoršnem koli oziru na škodo! Evo, naš svet in načrt delovanja!

Ogled po svetu.

Avstrija.

Dunaj je židano volje. Kaj so že zopet on paragraf iz konkordata izdrli? No. So sv. Očeta odstavili, ali je kako društvo ustodolcev alokucijo papežovo in offigie obesilo? So li kje kakoga starokopitnega policaja ozmerjali? Nič vsega tega. Kaj pa je? Kaj se tam po Ringstrassu vlje in vplje? Nemških dežel nemški možje Nemčijo spovajo, spivajo in zlivajo. Vtem ko se častitljiva „Avstrija“ na cui strani „avstrijsko-ogerski monarhiji“ bramožljivo nmlka, objema jo na drugi tako prisrčno Nemčija, da se je bati, da jo iz zgolj ljubezni zažubi. Pojasnimo to reč! V nedeljo 28. t. m. se je pričelo v Beču slavno *streljanje v tarto*, o katerem so nemški listi že meseco in meseco govorili. Od vseh, zlasti južno-nemških krajev, pa tudi oslo iz Amerike so prišli strelci ter podali se v nedeljo v sijajnem sprevedu skozi mesto na določeni kraj, v Prater*). Več ko s krogli pa so streljali z — besedami. In o teh veljajo Prebirnove besede: „Dolgo sem upal in se bal“. Bati se je bilo namreč, da ne bi po maršičem navdušeni možje predaleč segali v svojih političnih govorih in napitnicah; in da ne bi motili v njenem delu — Prusije; kajti ona neče, da bi še kdo drugi zraven nje „Nemčijo“ narejal. Vlada naša je previdno pazila na besede govornikov in izšlo se je menda vse tako, da se prav ne ve, ali je bil to političen shod ali le narodna nemška pobratimija. „Svodba in edinnost“, ta rek se je nar več povdarjal. Avstrijsko-nemško dežele načelniki hiti odfrgane od južne Nemčije; ta misel je prevajala vse govore. — Slovani nimajo nič zoper take bratovske shode, samo tega žele, da bi se tudi njim ne zamerilo, če jim kedaj v enakem zmi-slu srce vskipi; saj človek je človek, in enakopravnost obče priznana geslo.

Iz Trsta. Po tem, kar smo v poslednjem listu povedali, je meščanska drhal še tu pa tam posamne okoličane napadala, med družimi tudi starega št. Ivanskega fajmoštra. Po časnikih, zlasti dunajski „Neue freie Presse“ in tržaškem „Cittadino“-u se je o dogodbah in njih vzrokih toliko lagalo, da je groza. — Zdaj je v Trstu zopet mir.

Pisna, ki so je bilo po prihodnem v zboru okoličanskih županov za Občinsko in municipalno, ni hotel podpredsednik dr. Bologgio sprejeti.

Deputacija mestnega starešinstva, ktera je nesla razložbo dogodkov ministroma Giskra in Taaffe-tu, ni bila nič kaj prijazno sprejeta. Minister notranjstva jej je odkritosrečno povedal, kaj on o Trstu misli. Rekel je med drugim, da mu je dobro znano, da ima prokucij-ska stranka tudi celó v mestnem starešinstvu svoje privrzenoe. Iz med 8 zahtev, ki jih je obsegalo spomin-sko pismo municipalno, je ministerstvo samo v 3 privojilo: 1.) da pojde ministerstvena komisija v Trst preiskat, kako se je 10., 13. in 14. t. m. policija vedla; 2.) da bodo imenovani za vodstvo političkih, upravnih in sodnijskih uradov, ako bo mogoče, domači možje; 3.) da bodo vojaščina še nadalje za javno varnost skrbela. Mislija je deputacija, da ministerstvo nič ne zve, nego kar mu ona pove!

C. k. deželna sodbija je bila povabila župane okoličane, da naj naznanijo tiste svojih ljudi, kateri so bili o homatijah napadeni in poškodovani; župani so se že oglasili.

Na mesto Nj. eksp. bar. Bach-a pride neki siml. Möring v Trst ter začasno vodstvo namestništva prevzame.

V Pragi so šudno roči godijo. Pričakovali in veselili smo se pred nekimi tedni porazumka, ali prišlo je vse drugače: Časniki opozicijski se zatirajo, da je strah; pa kakor hitro eden pade, že drugi oživi in v enakem dubu piše, kakor njegov prednik. Tako imamo na misli „Politik“-o in „Correspondenz“-a. Že to bi morale premišljivi vladi pokazati, da ta potni prava

Regnikolarna deputacija hrvaška je dovršila svojo nalogo. Po njenem izdelku imajo skupne biti sledeče zadeve: Vse zadeve cele monarhije, ki se imajo po istih načelih vredovati; potem civilni dohodki kraljevi in vojaštva, dežarstvo spleh, nove pogodbe, banke in privilegiji, mere in utečaja bramba obrazov (mustror), konečno postavodaja v kmetijskih, rudarskih, pomorskih in kresilčnih zadevah. — Vse skupne zadeve se imajo obravnavati v ogerskem državnem zboru, kamor pošilja Hrvaška in Slavonija 29 poslancev le v obravnavo skupnih zadev; to štavi-lo se ima povečati, kadar se združi vojaška granica in Dalmacija s Hrvaškim. K skupnim stroškom dohača Hrvaška po svoji dachi zmocnosti, ktera je v raz-meti k ogerski kakor 6.44 proti 98.66, 10 % vsaga davka za skupne, 25 % za deželne potrebe, to imava-ljati 10 let. — Samovlastni upravi pa čela stoji ban. K trojedini kraljevi spada reška županija razen mesta in reškega primorja, nadalje hrvaško-slavonške županije, vojna granica in Dalmacija.

„Novice“ pišejo: „Zakoni“, ktero je hadoben je-zik si prizadeval ovaditi za vladni časnik, kaže v vsakem listu, da je samostojen list, ki pa pod vredništvom vrlega dr. Jordana ne išče slave v škandalih in obre-kovanji naj boljih rodoljubov. Za to ga živo priporo-čamo našim rojakom.

Proi slovenski labor (ljudski zbor pod milim nebom, ali meeting) bo 9. avgusta popoldne v Ljutomeru (Luttenberg) na Stajarskem. Znani rodoljub dr. Val. Zarnik vahi na ta politični shod vse rojake. Namen tega ta-bora je, posvetovanje, kako se da djavjaki izpeljati narodna ravnopravnost, zagotovljena nam v § 19. o-snovne postave zastran občnih državljanskih pravic. Veseli nas ta tabor ne le za to, ker je to na sloven-skem nekaj novega, tem več posebno zato, ker kaže določen prestop iz pogubljive zanikavnosti na oter po-sitivnosti. — Govorili bodo neki dr. Vošnjak, dr. Prelóg, Bož. Rajč, in drugi veljaki.

Slovenski vseučilišni dijaki v Gradcu so sprožili misel *dijaškega shoda v Ljubljani meseca avgusta*. Na-men zboru je: potrditi prošnjo, da se dajo Slovincem narodna niče in viče šola, da bi se napravila v Ljubljani pravna akademija, in dopolnilo vseučilišče v Zagrebu; Povabljena je mladina slovenska vseh vseučilišč in gimnazijev.

* Iz Gorice sta šla tudi dva strelca na Dunaj in sta s tržaškima vred — Primorsko zastopala. Vr.

Vnanje države.

Zarad pomanjkanja prostora nismo imeli še prilike omeniti, da so unidan-le na *Spanjskem* na neko zaroto naleteli. Dve liberalni stranki ste se bile zarotile, sedanjo kraljico spodrinili in vodji Montpensier-u vladstvo izročiti, bodi, da bi bil vladar, dokler ne bi dorasel maloletni kraljevič Astorijski, ali pa pravi kralj. Sumijo, da je imela Prusija pri tej igri svojo roko.

Na *ruskem Poljskem* je došel katol. duhovščini od vlade ukaz, da od novega leta 1869 naprej mora biti tudi pri njenih duhovskih gosposkah uradni jezik ruski.

V *Florenciji* je prišlo zdaj na beli dan pismo prusko, ktero razlaga vzajemni načrt vojskovanja l. 1866. Po pruskem nasvetu bi bila imela Italijanska armada, pustivši trdnjave Verono, Benetko itd. na strani, do Dunaja naprej dreti, zaružili se tam s Prasi in tako Avstriji meč v srce zagnati. Podpirati bi bil imel obe armadi punt na Ogerskem, ktere ga je mislila Prusija podkuriti. Od Dalmacije gori bi bil imel priloma stiti Garibaldi. Italija je bila pa bolj poštena, ko Prusija; njen todanji vojskovodja Lamarmora ni maral tega storiti, pa bi tudi ne bil dovolj močan, to zvršiti.

V *Belemgradu* so 27. t. m. obsodili zagotnike in morivce kneza Mihaela. 14 jih je obsojenih k smrti ter so jih tudi koj drugi dan ustrelili; 3 so na 20 let v ječo obsojeni (med njimi tudi knez Karadžordzja, kteri je pa protestoval zoper sodništvo srbsko, češ, da nima pravice ga soditi), 1 je na 5 let ječe obsojen.

Pismo *turškega cara* (borat), s kterim Sultan kneza Milana potrjuje, je že došlo v *Beligrad*.

Na *Bulgarskem* (turški vladi podložni deželi) ob Donavi so bili že tri boji med *ostajniki* (bulgarskimi) in *Turci*. Turška sporočila pravijo, da so *velajniki* pobiti in razkropljeni; Turki da imajo 106 mrtvih in ranjenih. Bomo videli, kaj se iz *ondašnjih* *homatij* izide.

Dopis.

V *Medani* 23. julija — i. (Smrt narodnjaka; — nova pol. organizacija.) Blagovoli, predraga „Dom.“, prepustiti tem vrstam malo prostora, da s potrjim srcem naznanim s gubo izvrstnega mladence, inkrenega rodoljuba, pridnega brava „Domovino“, „Novic“, „Danice“ in drugih slovenskih časnikov. Nemila smrt nam je ugrabila blagega mladence g. *Ferdinanda Kortina*-a v 22. letu starosti. 17. t. m. je po dolgi boleznici za pljučno sušico, previden s sv. sakramenti in ves v dan v Božjo voljo sklenil svoje mlado življenje, ki se je bilo začelo v nar lepšem nju razcvetati. Rajniki jo bil, čeravno edini sin premožnih starišev, zgled poniznosti in čednega obnašanja, kar se dandanes med boljšimi stanovci v enakih okolnostih tako po redkem nahaja. Kakó da je bil zavoljo plemenitih čednosti sploh ljubljen in obrajan, kazal je njegov pogreb v saboto 18j7 večer. Vdeležila se ga je obilna množica ljudi, zunanaj domače soseske tudi od drugih bližnjih krajev. Kar pa še posebno omeniti moremo, je to, da je celo naš obče spoštovani gospod predstojnik, vitez *Andrej Winkler* rajnkemu zadnjo čast izkazat prišel ter ga vkljdb grdemu vremenu do groba spremil. Zlahtni gospod vitez je očitno pokazal, da se tudi med gospodo njegove vrste najdejo možaki, ki se ne skladajo z mnogimi današnjimi *publoglavci*, kteri — ne da bi znali ceniti, kar naš narod ceni — marveč še zaničujejo, s čemur se on ponaša: — kreposti narodnih mož. Šiava torej vremenju, sprevidenemu gospodu v. *Winklerju* rajnkemu pa večni mir in pokoj!

Naj mi bode dovoljeno, da pri tej priliki še nekaj omenim. — Ker se ima v kratkem pričeti nova organizacija politiških uradov, ne morem si kaj, da ne bi izrekel iskrene želje, da bi se pri tej novi vredbi gledalo tudi na razmere tukajšnjih Slovencev, da bi se namreč na tako kraje, kamor Slovenci pripadajo, postavili taki uradniki, kteri bodo popolnoma zmožni v slovenskem jeziku uradovati. Ker se dosedaj v tem oziru še nič ni storilo, smemo se nadjati, da se bode našim pravičnim tirjavam zadostilo, in da se bode §. 19. osnovne postave v djanji izpolnoval. — Po novi vredbi bode morda kakih 8000 Slovencev spadalo pod novo politiško uradnijo v *Gradišči*. *) Ti gotovo imajo

*) C. k. okrajna glavarstva — kakor smo že v „Dom.“ omenili

enako narodno pravice, kakor sosedni Lahi, da se jim v domačem jeziku uraduje. Naj bi se torej te okolnosti ne prezrlo, kajti drugače ne bo šlo. Prihodnjemu deželnemu zboru pa se posebno priporočamo, da se bo potegoval za naše pravice. Nar bolj naj bi se skrbelo, da se Slovenci od Lahov ločijo in čisto slovenskim okrajnim uradnijam pridružijo. *) Tako bode ustrezno narodu pa uradnikom.

Domači novičar.

(Za *nadžkofijsko-Werdenberško mladensko semenišče*) je ukupljeno novo poslopje. Nekdanja Makličeva svečarница v *Štokovič* ovi hiši (za sv. Antonom) so v ta namca vsa prezida in preredi. Za poslopja in vrt je dalo oskrbnštvo semeniščno 10,300 gold. Z začetkom šolskega leta 1869/70 se zavod preseli iz *grof Coronini*-evega poslopja na *Cingrofu* v svojo novo stanovanjšče, ktero bo v dotiki s krasnim *nadžkofijskim* vinogradom.

(*Nekaj novega v Gorici*) so poslednja leta vpeljane *ortne veselice*, ktere jako pospešujejo razvoj družbinskega življenja. Preteklo nedeljo je bilo v *Cattarini* evem vrtu in povkod po dvorišči 1500 oseb iz omlkanih, tudi naj viših stanov. Igrala je vojaška banda ter so razveselovali občinstvo tudi umetni ognji.

(*Namestništveni svetovavec, g. baron Kubeck*). Že popred cikat se je raznašala govoricca, da pojde tukajšnji vodja okrajne gosposke (okolšno) *goriške* za *deželnega poglavarja v Celovec*. Od unega tedna som se zopet po vsih časnikih to bere. Brz ko ne bo ta pot vox populi, vox Dei. V torek popoldne je došel g. baron telegram, kteri ga je vabil na Dunaj; brz tisti večer se je že napravil v Beč. Kot naslednika njegovega so imenovali časniki poprej *dvorn. svetovavca g. Alesanija* (Dalmalinca), bivšega delegata v Italiji, pozneje pa trdijo, da je odmenjen *dvorni koncipist, mladi baron Kruss* (sin poprejšnjega pravosodn. ministra s tem imenom).

(*Novo telegrafsko črto*) bomo imeli iz *Trata* *skoz Soško dolino do Trbiča*, in sicer zato, ker burja po zimsi telegraf po *Kraju* večkrat potriže.

(*Družba za vinstvo*) se napravlja v *Gorici*, in sicer na akcijske (delnice). V seji 21. t. m. je došični odbor, v kterem so udje kmet. družbe in kupčijsko zbornico, sklenil poslati na *ministerstvo* prošnjo za podporo kmetijske šole, kar kmet. družba prosil. Delnice po 100 gold. se izdajo; kakorhitro bo 40,000 gold. podpisanih, bo družba kakor ustanovljena. — Vodstvo družbe naj bi prevzel vodja-profesor *prihodnje šole kmetijske* **)

(Za *gimnazij. k. profesorja v Gorici*) za *nemščino* (na mesto g. prof. *Hohenwarter*-ja), je imenovan g. *Adalbert Füllhammer*, zdaj na *grško-orient. viš. realci* v *Črnovicu*.

(V *Libušino* za *vikarja*) pride č. g. *Anton Gregorčič* iz *Ponikev*.

Dopis „iz Goriškega“

v l. 48. „Sl. Naroda“.

Ako je kdo dvomil, ali smo pravo zadeli, ali ne, ko smo v listu 29. „Dom.“ „krepko“ slovensko stranko opisovaje, nektero podružne elemente v njej zaznamjali, naj bere v listu 48. „Sl. Naroda“ dopis „iz Goriškega.“

Dopisnik nam je priča, da nismo zraka pretepali z opisom svojim, ampak da smo v črno piko zadeli; kajti on gotovo ne bi bil tako zaveščen, ko ne bi bil tistih eden, kterim je „Dom.“ stopila na prste. Če smemo soditi po izrazih, ki jih je v opazki nakopičil in z debelimi ali redkimi črkami tiskati dal, stoji on z eno

bodo po novi uredbi: v *Gorici* (za sedanje okraje goriški, kanalski in ajdovski), v *Tommu* (za tom. bovški in cirklj. okraj); v *Selani* (za sel. in komenski okr.) in v *Gradišči* (za grad., karminski in cervinjski okraj.)

*) Deželni zbor je bil to že sklenil, ali vedi si ga Bog, kako se je zdaj zopet vse poperilo. Znašite, da se bo dalo še kaj popraviti.

***) Ščitimo, da se rda ne bo nič s kmetijsko šolo, ker se morejo dobiti ali se morejo pogoditi se z italijanskim profesorjem, kteri bi je imel biti vodja. (Slovenskega profesorja ima deželni odbor prav izvrstnega in petto.)

nogo še pri „sničavih smrkovcih“ z drugo se opira na klike, kateri (a ne mladini, tudi „opični“ ne) smo dali mi (na fakta oprti) tiste pridevke, ki jih on mladini sploh prilastuje. Resnica oči kolje, pravijo. Tudi dopisnika je luč resnice v „Domovninem“ sestavku oslepila; če ne, ne bi drl v ogenj, kakor vol o požaru. Kdo ga sili vrtati se med „opičjo“ mladež, ali med klike? Med mladino in mladino dela „Domovina“ razloček in o njej med drugim tako le piše:

„Plemeniti žuti, ki se v mladih prsih goje, vzvišene ideje, ki so v mladenških glavah iscrbijo, so mnogokrat same slavnih činov... Kakor znamo ceniti in cenimo plemenito dušo in vsake omikane, premišljive mladine in nam dobro dè, ko gledamo v njej soto lepših del, tako nagnjena je storišča sničavih Irkohnov... brez obdne in narodne omike“ itd.

Mi smo razpostavili na eno stran „zmožno, vsostransko izobraženo, doraslo, zrelo, plemenito, zvedeno, zavedno, dobro odgojeno“ itd., na eno stran vso drugo mladino.

Na voljo je torej dano vsakomu, šteti se — kakor mu svetujeta vest in pamet — v prvo ali v drugo vrsto v „Dom.“ opisano mladino. Ako se je dopisniku spopolnilo, šteti se v drugo vrsto, kaj nam mar? In če se mu zdi, da so tiste črtice v našem opisu, ki jih on poudarja, njemu in varovancom njegovim naj pristojnejše, nimamo mi nič zoper to, da jih sobi in njim prilastuje. Ne mi, on sam obrača na — so progovor: Dimni, con chi vai, o ti dirò, chi goi; ali pa: Similia similibus gaudet.

Pa to so vse le malenkosti, kar piše g. dopisnik kot primus inter pares zastran njemu priljubljene „omikane“, „poredne“ mladine — kajti le o tej govori, le za njo se poteguje, ter neče, da bi bila na narodnem odru le „statistinja“; — veliko resnejšega premišljevanja vredno je, česar on s sodnjega stola klikinoga „Domovino“ dolži. Poslušajte: Da „se v višje in nižje učilnice tujci sipljejo“, kriva je „Domovina“; da „v našo mladež siloma tujščino cepijo“, kriva je „D.“; da „od vseli strani laški hudournik na slovenska ploča dere; da vlada v smrtni nevarnosti roke kritom drži, in v zadnjem (!) pojemanji (kakšno je pa sprednje pojemanje? Vr.) tukajšnjega naroda“ (kterega? laškega ali slovenskega? Vr.) — kriva je „Dom.“ Da „kmeta nadloga taro in revščina; da se časi menjajo in se on zmerom enako kot preded njegov ubija po grivah in skalah“ (ne li tudi po planjavah? Vr.), da „zre zastoj po nsmiljenem učitelji, ki bi mu nove poti k zboljšanju odkazal“ — kriva je „D.“ Da „se kujejo nove postave, da se marsikaj starega ruši“, — kriva je „Dom.“ Da „se vsemu svetu resnica oznanja, in da je le naš narod na lastni zemlji skoraj na tisoče izobčen od duševne hrane, da se Slovincu na lastni, domači zemlji v tujem laškem jeziku sv. evangoli bere“, — kriva je „Domovina“. — Vseh teh pregreh in še mnogih družih je obdolžena „Dom.“ !! Kdor misli, da je to šala, naj pogleda v „Narod“ št. 48 od 25 jul., stran 4., predlek prvi, spodej. — Da bo pa zatožno pismo popolno, moramo mi sami še nekaj dodati: Da je bila letos meseca maja in junija pri nas suša; da so trpeli ubogi Kraševci pomanjkanja vode za se in za živino, — da so po več ur daleč v Ipavo po njo hodili — kriva je bila „Dom.“; da se krompir nič kaj dobro ne sponaša, kriva je „Dom.“; da je po nekterih krajih toča bila, kriva je „Dom.“ — Tržaških homatij je kriva „Dom.“; da Soča iz Solkana v Gorico, a ne iz Gorice v Solkan teče, kriva je „Dom.“, da je knez Mihajlo umorjen, kriva je „Dom.“! Teh in še družih mogočih in nemogočih budodelstev, preteklih sedanjih in prihodnjih zlogov je kriva „Dom.“ !!

Čuditi se moramo po tem takem-tem-le rečem: 1. Kako je to, da vsega tega, kar je „molčeca“ „Domovina“ s svojim molčanjem pokvačila in česar je sploh ona kriva, „pogumni“, „krepki“ „Narodov“ Pressbureau (na Primorskem) popraviti ne more? Kako to, da vsi, učeni in neučeni dopisi iz Primorskega v „Narodu“ niso še ni enega tujca iz naših učilnic pregnali, ni v Trstu rabuke ustavili, ni kmeta revščine rešili? 2.) Če je „Dom.“ res tako za nič, kako je to, da imajo „Narod“ in dopisniki njegovi z njo več, kot z vsakim drugim listom opraviti? 3.) Če „ni v njej hrane ni za izobraženega, ni za neizobraženega“, kako to, da med poblevnimi čbelicami (prjemniki „Dom.“) tudi celo požrešni sršeni že od lani sem vedno okoli nje

brenče? Kaj taopa neki ima „D.“ v sebi, da sedanjega dopisnika tako podtuga in navdušuje, ker sam pripoveduje, da je bil za njo — „navdušen“? 4. Če bi „Dom.“ za vse bila, razč političkih in vsakoršnih obzornostnih časnikov nalogo do pičice natanko izvrševala, kaj bi pa polle „krepkih“ časnikom ostajalo? Kaj bi „Narodov“ Pressbureau počel, če ne bi imel za njo časa pometati?

Poslednjič še to-le: „Dom.“ nikogar niti ne prosi, niti sili, da bi jo čital ali se na njo naročil. Čevam ni po volji, ljubi prijatli, pustite jo! Če ni „popularna“, če „jo mladina do kraja vsa mrzi“, če je „naš narod ne ume“, če mu „nič ne koristi, mnogo škoduje“: — ni vredna, da se „krepki“ možaki z njo „prepirajo“, ni vredna, da „krepkih“ časnikov prodajo s pobirki z njeno njiivo zakladate.

Vodite pa tudi, da vse vaše huskanje in draženje zoper „Dom.“ nič ne zda, vi je ne zadušite, dokler se uradnik sam vredništva ne odpove. Sicer pa konstatujemo, da ste vi sami zapisali na vaše zastavo: — „čisto zadušeno“ „Domovino.“ Zdaj tudi pripravite dušico vedó, od kod vse zaničovanje in zabavljanje, od kod plemeniti nagoni in nameni vseli umetnosti vašega Pressbureau-a?

Konečni rek v dopisu (Kopitarjev „Hoc scio pro certo itd.“) kaže, da jako potrebujemo „Olikanega Slovence.“

Dopisnika X „iz Gorice“ v listu 49. „Sl. Naroda“: Si tacuissas, ridiculus non es. Kdo Vas je po čem vprašal? Kodaj je imela „Dom.“ kaj opraviti s tistim zavodom, ki ga Vi, nepoklicani odvetnik, zagovarjate? Ne veste, da, kdor se začne izgovarjati, predno ga kdo toži, sam sebe obdolžuje? Ko bi smela „Dom.“ zavod po Vašem sestavku soditi, morala bi res kaj mraliti, česar dosihmal ni mislila. Brž ko ne pa je nerazumljeni zavod le plašč Vom in ves zagovor le pro domo!! Kar se tiče abotnih, deloma nerazumljivih denčarij v dopisu, *) zavračamo X-a na poprejšnjo našo odvrnitev dopisniku „iz Goriškega“; saj dopisna sta si brata.

Paš resničen je progovor: Unser Herr Gott hat allerhand Kostgänger in der Welt: — kakaj bi tudi tacitè ne imel, kakoršne so te make v „Domovini“ kaši?

Umrli v Gorici

od 22. do 27. julija.

22. Marija Munič, 3 m., svila, tkalca otrok, za grižo; Uršula Batistič, 75 l., kmetica vdova, za starostjo; 24. Alojzija Tominc, 4 m., diurnista otrok, za božastjo; 25. Franz Kolavčič, 27 l., kmečki sin, za boden v prvi; 27. Katarina Grapula, 4 m., čevljarja otrok, za sušico.

Borsni kurs 29. julija. Metall. 58:90; narodno posojilo 63:15; London 113:65; adžjo srebra 111:35; cokin 5:42.

Loterijske številke. V Gradcu 28. t. m. 19. 2. 30. 2. 77.

*) Od fakta dopisnikov, kakor je X., bilo bi neumno in zastoj zahtevati, da naj vedo razloček med „Domovino“, vredništvom njenim in vredništvom, ali da naj poznajo mejo med objektivnostjo in osebnojo; tičati pa smemo in moramo to od sl. vredništva „Sl. Naroda“. Nejuho nam bo, če bomo prisiljeni, prazni po dokazih (soli in oblačih o sebi obrekovanj, kakoršnih nismo imeli X. z rokatè stèka, ne po „Dom.“ ali „Sl. Narodu“, ampak kje drugde. — Nadjamo se, da sl. vredništvo to stvarno slovenskemu časništvu prihrani. Vr.

Oglasnik.

Zahvala.

Pa nasvetu gosp. Filipa G. Grignaschi-a, kateri je za Gorico opravilnik dunajske zavarovalne banke za živino, imenovane „Apis“, sem si bil dal zavarovati krave. Ko mi je mi davno edna poginila, mi je zavarovalnica hitro škodo povrnila. V tem tedaj, ko se omenjenemu društvu javno zahvalujem, štejem si v dolžnost, tudi druge, kateri imajo govejo živino, opomniti, naj bi tudi oni svoja goveda zavarovali.

V Gorici 26. julija 1868.

Jožef Palik,

lián. št. 18 na Cingrofu.